PCBO Amersfoort
1869 - 2019
150 jaar

Inspirerende bagage

Toen, nu en straks

'jij mag tot je recht komen'

7x Inspiratie uit 150 jaar

Divers &
Rijkgeschakeerd

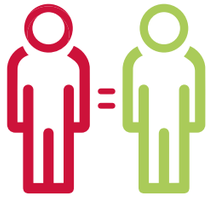
Gelijkwaardig

Open

Inclusief & ambitieus

Verantwoordelijk

Vernieuwend

Verbindend

Inspirerende bagage

Beste en zeer gewaardeerde ouder, collega, samenwerkingspartner,

Graag bieden we je ons jubileummagazine aan: 150 jaar geleden opende de vereniging voor christelijk onderwijs waaruit PCBO Amersfoort is voortgekomen, na een jaar van voorbereidingen haar eerste school. De huidige stichting omvat onze dertien scholen, PCBO is de vlag waaronder wij als groep varen. De geschiedenis van protestants-christelijk onderwijs voor alle kinderen in Amersfoort gaat zelfs nog verder terug dan die 150 jaar. Al bladerend en lezend kom je dat tegen.

Deze gedeelde geschiedenis is bagage die we vandaag met passie en liefde meenemen naar de toekomst. We kennen en koesteren onze bronnen, we zijn ons ervan bewust wat ons tot hier gebracht heeft. Daar zijn we dankbaar voor. Zo geïnspireerd zetten we koers naar de toekomst. We geloven én beloven dat kinderen op onze scholen tot hun recht mogen komen.

Juist als je in die geschiedenis duikt, merk je hoe lang en vertakt het verhaal van bezield onderwijs met een sociale en emancipatoire inslag in Amersfoort al gaande is. Gabry en Mehen waren hier de grondleggers van, ver voordat er een vereniging ontstond en in 1869 de eerste CNS-school in het huidige Mondriaanhuis openging.

Kinderen zijn gericht op het hier en nu. Dat is ook voor ons, in elke klas en elke school, de juiste oriëntatie. Eigentijds onderwijs bieden we vandaag, van hoge kwaliteit en gericht op brede vorming. Daarin besteden we evenveel aandacht aan kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming: natuurlijk leren we onze kinderen de basisvaardigheden, evengoed leren we ze samenleven in de schoolgemeenschap en stimuleren we ze hun talenten te ontdekken en deze te ontwikkelen.

Dit past bij de zeven kwaliteiten die we in onze geschiedenis herkennen en koesteren. In het hart staat ambitie & inclusie. We hebben hoge verwachtingen van kinderen en van elkaar, koesteren een stevige ambitie en sluiten zoveel mogelijk kinderen en mensen in. De andere kwaliteiten staan daaromheen. In de 7 hoofdstukjes van dit magazine worden de kwaliteiten verbeeld en onder woorden gebracht, gekoppeld aan het verleden en verduidelijkt met voorbeelden van vandaag.

Met dit magazine leggen we de verbinding tussen vroeger, nu en morgen. Maar bovenal willen we hiermee de verbinding tussen collega's, tussen klas en ouders, tussen school en wijk en tussen PCBO en Amersfoort verder versterken.
We hopen dat je het met plezier zult lezen. Misschien zet het je hier of daar aan het denken. En wil je over een onderwerp het gesprek aangaan, dan staan we daar altijd voor open.

Hartelijke groet,
mede namens alle scholen en directeuren,

Erik van Lingen,
College van Bestuur

Het is 1 juni 1869. Er komen allerlei kinderen aanlopen over de Kortegracht. Ze komen uit verschillende delen van de stad en uit heel verschillende gezinnen. Ze vinden het spannend: Komen ze op de nieuwe school bij vriendjes of vriendinnetjes in de klas? Ze hebben wel aan vader en moeder gemerkt dat die het belangrijk vinden dat ze naar deze school gaan. Bij de deur zien ze de hoofdonderwijzer staan, zijn bakkebaarden komen onder zijn kin samen in een sikje. Twee aan twee stappen ze langs hem heen naar binnen.

Tegenwoordig zit in het oude schoolgebouw een museum, het Mondriaanhuis. Dat is genoemd naar het tweede kind van die hoofdonderwijzer, P.C. Mondriaan en zijn vrouw Johanna Christina. Het jongetje werd in 1872 in de woning boven de school geboren en naar zijn vader vernoemd: Piet Mondriaan. Hij zou wereldberoemd worden en van grote invloed zijn op de kunst in de 20e eeuw. We kennen allemaal zijn moderne schilderijen met kleurige vlakken.

De Kortegracht (1890-1903) in het centrum van Amersfoort, Monderiaanhuis.

Pieter Cornelis Mondriaan Senior
(1839 - 1921) Foto: Mondriaanhuis

Divers & Rijkgeschakeerd

Toen - Bijzonder onderwijs

Vanaf de Reformatie tot aan het begin van de Franse tijd was openbaar onderwijs in Nederland protestants-christelijk onderwijs, omdat de gereformeerde kerk (de kerk van de Reformatie) staatskerk was. Toen de Lage Landen in 1795, als 'Bataafse Republiek', bij de Franse Republiek gingen horen, werden kerk en staat gescheiden en moesten alle scholen neutraal zijn, en open staan voor alle levensovertuigingen. Dat bleef zo toen Napoleon keizer van Frankrijk werd en zijn broer Lodewijk hier tot koning benoemde. Dit duurde tot 1813.

In de eerste helft van de 19e eeuw gingen protestanten en katholieken steeds harder protesteren tegen die verplichte neutraliteit. Zij wilden scholen oprichten die pasten bij hun geloof. In 1857 kwam er een wet waarin stond dat dat voortaan mocht. Zo kwam het dat in 1860 een groep protestants-christelijke mensen in Amsterdam de eerste Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs oprichtten. In 1869 deed een gelijkgestemde groep in Amersfoort hetzelfde en ging men vanuit deze 'Veereniging', christelijk onderwijs in onze stad organiseren. Zij zamelden geld in en konden op 1 juni van dat jaar de school aan de Kortegracht openen.

Niet dat er nog geen christelijk onderwijs in Amersfoort werd gegeven – dat gebeurde al sinds 1750 op de Armenschool van de diaconie. De protestantse kerk kon dat betalen dankzij erfenissen van Emerentia Struys, de weduwe van Andreas van Mehen (zij overleed in 1763) en Carel Gabry (hij overleed in 1764). Allebei hadden ze in hun testament opgenomen dat een deel van hun geld moest worden gebruikt voor lessen aan de arme kinderen van de kerk. Het geld werd in een spaarpot gestopt: het Gabrie-Mehenfonds.

Nu - Identiteit in diversiteit

PCBO Amersfoort is in 2019 een rijkgeschakeerde stichting voor protestants-christelijk basisonderwijs, met heel diverse scholen. Net als haar voorloper, de Vereeniging voor Christelijk-Nationaal Schoolonderwijs, die een vereniging wilde zijn 'waarin alle geloovige protestanten zich konden vinden', en die werd 'onderhouden door de gelden van broeders uit allerlei confessie'. Die gerichtheid op samenwerking binnen de protestantse kerken was bijzonder in een tijd van kerkscheuringen en afscheidingen.
Ook nu zijn alle kinderen en hun ouders welkom. Ze laten een grote diversiteit in achtergrond en levensovertuiging zien. Deze diversiteit zie en hoor je ook in de schoolteams, er klinken zowel meer orthodoxe als liberaal-vrijzinnige geluiden in de teamkamers.
PCBO Amersfoort is een perspectief-organisatie. Vanuit onze oorsprong en vanuit onze gedeelde waarden willen in de wereld van betekenis zijn. We hopen op en werken aan een mooiere en betere wereld. Daarom noemen we ons 'christelijk-sociaal'. Net zoals vroeger de diaconieschool vanuit haar christelijk gedachtegoed veel voor de gehele Amersfoortse gemeenschap betekende. Daarom zijn we blij dat er sinds 1971 weer een Gabrie Mehenschool bij PCBO hoort.

Divers &
Rijkgeschakeerd

Moet je horen, alle scholen doen mee aan de identiteitsviering

We werken en geven onderwijs vanuit christelijke waarden. Deze worden gelukkig breed gedragen in onze samenleving.
Tegelijkertijd moeten we ze koesteren en actief vorm blijven geven. Dit doen we op onze scholen elke dag opnieuw door kringgesprekken, specifieke lessen en vieringen.
In juni 2018 hielden we in theater Flint een viering voor al onze kinderen en hun ouders. Vanuit de waarden Naastenliefde en Verantwoordelijkheid was het thema *Zorgen voor je naaste*. Een theatergroep speelde – improviserend met de kinderen – het verhaal van de Barmhartige Samaritaan.
We praatten met elkaar na over wie nu in onze stad je naaste is.

Met ons onderwijs geven we kinderen de bagage mee die ze nodig hebben om succesvol te kunnen zijn in de maatschappij. Én we leren ze dat het belangrijk is om je steentje bij te dragen aan de samenleving, om die een beetje beter te maken. Het is dat perspectief op een betere en mooiere wereld dat ons inspireert. Juist de kinderen maken met elkaar die wereld van morgen.

De kruidentuin bij
de Gabrie Mehenschool

Het is dát perspectief op een betere en mooiere wereld dat ons inspireert. Juist de kinderen maken met elkaar die wereld van morgen

Moet je horen, de Bolster
staat stil bij zijn veelkleurigheid

Directeur Albertha Pranger: *'Er is bij ons op school een grote diversiteit in levensovertuiging en geloofsbeleving. Dat voelen we als een verrijking. We willen als school ook kleur bekennen: waar staan we voor en wat willen we de kinderen meegeven. Op een studiedag in juni 2019 hebben we die vragen met elkaar proberen te beantwoorden, onder het motto "Kleur bekennen en veelkleurigheid vieren". Geïnspireerd door Bijbelverhalen willen wij onze leerlingen geborgenheid en perspectief meegeven. Hoewel veel mensen niet meer actief bij een kerk betrokken zijn, heeft onze samenleving veel tradities, normen en waarden die voortkomen uit het christelijk gedachtegoed.*
We vinden het belangrijk die aan de kinderen door te geven. Zo is het voor ons vanzelfsprekend om respect te hebben voor elkaars geloof en de tradities en gebruiken die daarbij horen. En we accepteren ieder kind zoals het is, omdat elk kind een uniek schepsel is met een eigen bestaansrecht.'

Richting toekomst!
We zijn dankbaar dat onze stichting al 150 jaar bestaat, dankzij de vrijheid van onderwijs.
De laatste tijd staat het bijzonder onderwijs weer meer ter discussie, ook door negatieve gebeurtenissen op een enkele bijzondere school in het land. We hopen van harte dat het ons in Amersfoort lukt om de vrijheid van onderwijs 'opnieuw uit te vinden'. Bijzonder onderwijs en keuzevrijheid is van waarde en van betekenis voor ouders en kinderen. Wij hebben en houden daarbij oog voor het samen in de samenleving.

1917 was een bijzonder jaar: vrouwen kregen passief kiesrecht en bijzondere scholen kregen recht op geld van de overheid. Twee keer gelijkwaardigheid dus: voortaan konden vrouwen net als mannen in de Tweede Kamer gekozen worden (zelf stemmen mochten ze vanaf 1919), en voortaan kregen bijzondere scholen net als openbare scholen geld van de regering om onderwijs te kunnen geven.

Gelijkwaardig

Gelijkwaardigheid is een grondrecht, in 1983 kwam het zelfs in de Nederlandse grondwet te staan:

'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.'

Aletta Jacobs (1854-1929) was de eerste vrouw die aan een Nederlandse universiteit voor arts studeerde. Ze heeft zich haar hele leven ingezet voor gelijke rechten voor vrouwen en mannen. Met haar man, de Amersfoorter Carel Victor Gerritsen, die in de jaren 80 van de 19e eeuw in de Amersfoortse raad zat, besprak ze bijvoorbeeld of er in Amersfoort een gemeentelijke school voor meisjes moest worden opgericht. Zij vond dat meisjes op de bestaande hbs en het bestaande gymnasium zouden moeten worden toegelaten.

Willem Groen van Prinsterer (1801-1876) was een politicus die de protestants-christelijke waarden in de politiek wilde brengen.

Derde klas (nu groep 5) van de school aan de Rozenstraat (1937)

Portretjes AJ en AK van Wikipedia

Toen - 'Vrede' over het onderwijsgeld

Na de wet van 1857 mochten dan wel bijzondere scholen worden opgericht, maar wie ging die scholen betalen? De wet maakte nog verschil: openbare scholen werden door het rijk betaald, terwijl bijzondere scholen door de besturen van die scholen zelf moesten worden bekostigd – dus door de ouders van de kinderen die erop zaten.

Twee bekende Nederlandse politici in die tijd, Willem Groen van Prinsterer en Abraham Kuyper, probeerden via hun christelijke politieke partij te bereiken dat openbare en bijzondere scholen voortaan gelijk behandeld en gelijk bekostigd zouden worden.
Dat lukte uiteindelijk: in 1917 eindigde 'de schoolstrijd', met de 'onderwijspacificatie'. Men was het erover eens geworden dat álle scholen recht hadden op geld van de overheid.

Abraham Kuyper (1837-1920) was dominee, politicus en journalist. Hij zette zich in voor 'de kleine luyden', de klasse van eenvoudige mensen, en was belangrijk voor de nieuwe, gereformeerde tak in het protestantisme. Na het voorwerk van Groen van Prinsterer richtte hij de eerste politieke partij van Nederland op, de christelijke ARP, en gaf daarmee gewone mensen stem en invloed.

Nu - Je komt tot je recht

Onze stichting heeft nooit aparte jongens- en meisjesscholen gehad, wel zaten jongens en meisjes vroeger in aparte banken. Aan het begin van de 20e eeuw werd nog onderscheid gemaakt naar afkomst: in het nieuwe gebouw aan de Frederik van Blankenheymstraat, waar de school heen verhuisde toen het gebouw aan de Kortegracht echt te klein geworden was, had je beneden de 'klompenschool', voor kinderen uit armere gezinnen, en boven de 'schoenenschool', voor kinderen uit de betere kringen. Vanaf 1920 werd dat onderscheid niet meer gemaakt.
Gelukkig maakt het tegenwoordig niet uit uit wat voor gezin je komt, uit welke wijk, uit welk land, wat voor school je ouders hebben gedaan of welk werk ze hebben: op alle dertien PCBO-scholen die nu verspreid over Amersfoort staan, kom je tot je recht. Daarmee bedoelen we: je krijgt wat het beste bij je past, want je eigenheid doet ertoe. Juist omdat kinderen en mensen gelijkwaardig zijn, moeten en willen we ruimte geven aan verschillen.

Voor elk kind geldt: je krijgt wat het beste bij je past, want je eigenheid doet ertoe

Moet je horen, van bovenmeester Mondriaan naar mevrouw de directeur

150 jaar geleden waren de rollen duidelijk verdeeld: het bestuur, de bovenmeester en de hulponderwijzer, allemaal deftige heren. De 'bewaarschool' (later kleuterschool, nu groep 1 en 2) was het domein van de 'juffrouwen'. Pas toen kleuter- en lagere scholen in de jaren 80 werden samengevoegd tot basisscholen, werden er steeds meer vrouwen schooldirecteur. PCBO kreeg in 1989 voor het eerst een vrouw op die post: Lettie Kuijvenhoven als directeur van de Gabrie Mehenschool aan de Ringweg Kruiskamp.

Zij was de founding mother van de Vuurvogel die in 2002 in Vathorst opende. Als meest vernieuwende onder de directeuren ontwierp zij voortvarend een onderwijsconcept dat veel ruimte gaf aan talentontwikkeling. Ze betrok er de ouders bij en gaf met ateliers vorm aan de kunstzinnige ontwikkeling van kinderen – in de geest van Mondriaan!
Lettie Kuijvenhoven is na haar carrière in het onderwijs kunstenaar geworden. In maart 2019 onthulde zij in de Vuurvogel een beeld dat zij zelf maakte. Het verbeeldt vooruitgang, reflectie, talentontwikkeling en samenwerking.

Phoenix
Lettie Kuijvenhoven (2019)
Foto: Tineke Smits

Taal is de basis voor het leren, leren de basis voor een wereld waarin je kunt samenleven

OPEN

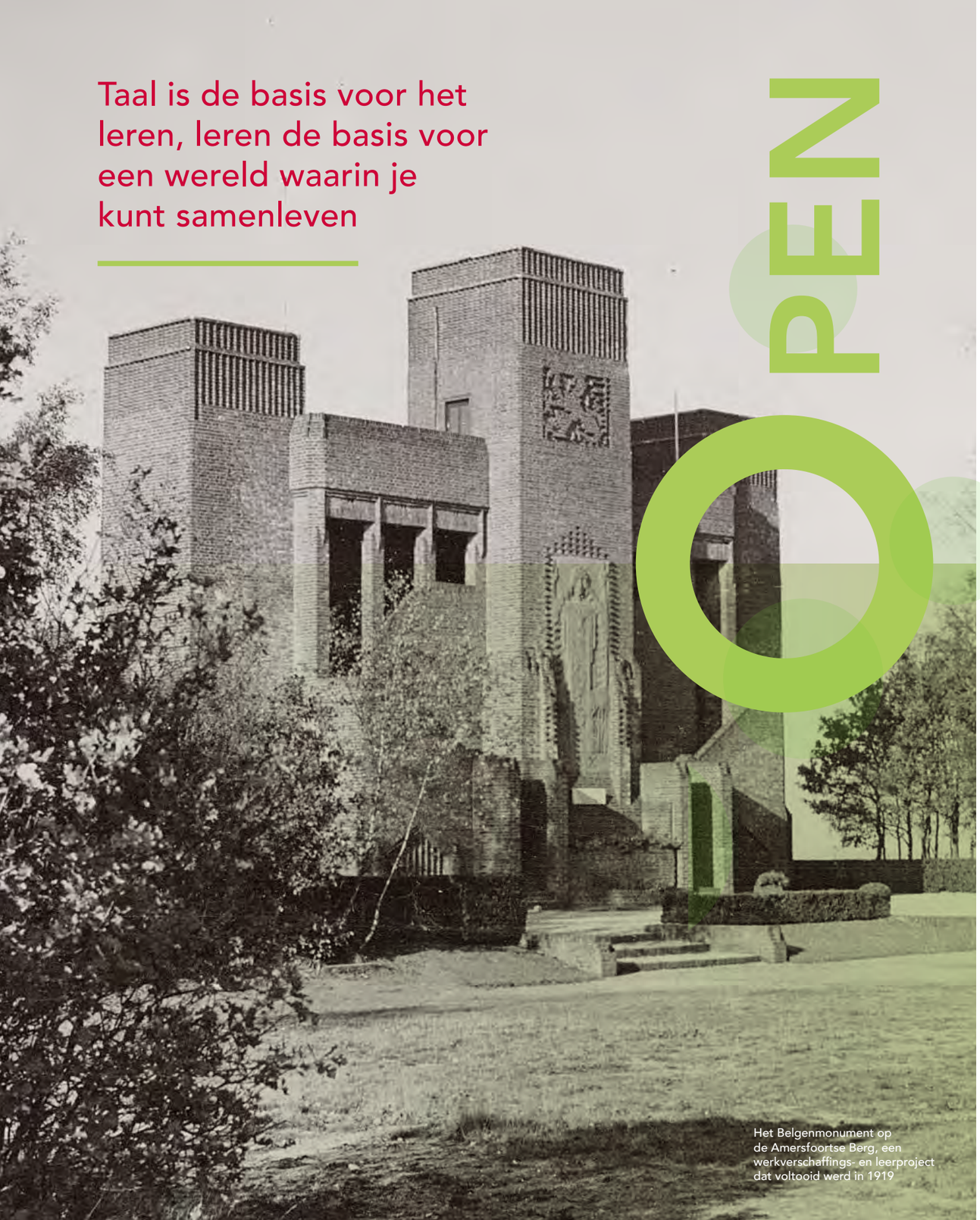

Het Belgenmonument op de Amersfoortse Berg, een werkverschaffings- en leerproject dat voltooid werd in 1919

Al voor de Tweede Wereldoorlog vluchtten er Joodse mensen uit Duitsland naar Nederland. Zoals er in de Eerste Wereldoorlog veel mensen uit België naar ons land vluchtten. Ze kwamen ook in Amersfoort te wonen. Het is van alle tijden dat mensen wegtrekken uit bedreigende situaties, uit armoede of om elders aan het werk te gaan. Vanaf de jaren 50 kwamen er veel mensen uit Oost- en Zuid-Europa en uit Turkije en Marokko naar Nederland. Ze zouden tijdelijk blijven, maar wortelden hier langzamerhand toch. Nederland werd multicultureel, ook in Amersfoort kreeg je veelkleurige wijken – en dus veelkleurige klassen. Dat is ook een uitdaging voor het onderwijs. Hoe stemmen we af op al die verschillende kinderen en hun ouders? We willen uit ieder kind het beste halen.

Toen - Niet van harte

De Belgische vluchtelingen bouwden – om iets te doen te hebben – het Belgenmonument op de Berg. Hun vrouwen naaiden en breiden kleding. Ze woonden in houten huisjes in de Bokkeduinen, in het Soesterkwartier en in Soesterberg. Ze hadden het niet makkelijk, zo ver van huis. Niet alle Nederlanders waren even gastvrij, ook omdat ze het zelf moeilijk hadden. Nederland was neutraal, deed niet mee aan de oorlog, maar merkte er wel de gevolgen van.

In de Tweede Wereldoorlog werden Joodse mensen meer en meer buitengesloten en uiteindelijk weggevoerd en vermoord. Een simpel maar pijnlijk voorbeeld van die uitsluiting was de brief die de gemeente Amersfoort in augustus 1941 aan alle scholen schreef: ze moesten laten weten welke Joodse kinderen zij in hun klassen hadden. Die kinderen mochten niet meer op die scholen blijven. Er was in Amersfoort maar één juf van een kleine kleuterschool, Jep van Albada, die terugschreef: ‘Daar doe ik niet aan mee.’ Joodse kinderen zaten toen meestal niet op christelijke scholen, vanwege het verschil in geloof. Maar er is van geen enkele christelijke school bekend dat die zich aansloot bij het verzet van juf Van Albada …

Nu - Nieuwsgierig blijven & samen leren

De scholen van PCBO Amersfoort hebben in de jaren 70 tot 90 met hun onderwijs aangesloten bij het ontstaan van de multiculturele samenleving, met OALT (Onderwijs Allochtone Levende Talen) en OETC (Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur). Ze kwamen daarvan terug omdat goed Nederlands spreken, lezen en schrijven en hierin genoeg les krijgen van groot belang is voor succes in het onderwijs. Tegenwoordig willen we op onze scholen, juist vanuit onze oorsprong, open staan voor interculturele en interreligieuze ontmoetingen. Net als in de wijk willen we elkaar op school leren kennen, met elkaar in gesprek blijven en samen leren. Dat maken we ook concreet door samen te werken met kinderopvang, andere scholen en sportvoorzieningen in de wijken rond de school, in samenwerkingsverbanden als de Amersfoortse Brede Combinaties.

Open

Moet je horen, op **De Windroos** en op **PWA Randenbroek** is leren voor je woordenschat een avontuur

In de klassen op De Windroos zitten ook zogenaamde nieuwkomers, kinderen die om uiteenlopende redenen vanuit hun eigen land naar Nederland zijn gekomen.

Directeur Tonia Oskam: *'Zij hebben, vóór ze bij ons komen, een jaar intensief taalonderwijs gekregen. Daarna sluiten ze bij ons aan bij hun leeftijdsgenootjes. Dan merk je hoeveel veerkracht ze hebben, maar ook dat ze nog veel taal tekort komen. We geven ze basisondersteuning met verlengde instructie en extra aandacht voor woordenschat.*
En we promoten boeken lezen, want van avonturen beleven op papier leer je veel woorden bij. Ook bij kleuters kunnen we niet altijd bouwen op een voldoende basis, doordat hun ouders vanuit verschillende achtergronden ze tweetalig opvoeden. Dat is een rijkdom, begrijp me niet verkeerd, maar het vraagt ook extra inspanning, van de school en van de kinderen. Dat is géén zorgelijk verhaal, hoor. Een kind is een kind, en op school staat het belang van hun toekomst voorop. Ik kijk niet waar hun bedje heeft gestaan.'

Kijk, de kinderen van **'t Anker** en hun ouders gingen om hun klasgenoten Lili en Howick heen staan die al vanaf groep 1 bij ons op school zaten. Ze dreigden uitgezet te worden. Uiteindelijk mochten ze in Nederland blijven. Nu zitten ze in Amersfoort op de middelbare school.

13 augustus 2017
Foto: ANP, Alexander Schippers

Richting toekomst!

Het motto van Koningsdag 2019, 'WIJ, Amersfoort', is omarmd door de onderwijsorganisaties die samen de titel Nationale Onderwijsstad 2020 voor Amersfoort hebben binnengesleept.

WIJ, AMERSFOORT
KONINGSDAG 2019

'Een handje schoolkinderen' van de Gabrie Mehenschool in de Koestraat, bij de Grote Haag. Deze protestants-christelijke lagere school bevond zich aan de Grote Haag 23.

Foto uit 1923

Elke leerkracht zal het herkennen: je bent er voor je groep, maar je wilt er ook zijn voor ieder individueel kind. Het is een spagaat, want je kunt jezelf niet opsplitsen … Gelukkig zijn er onderwijsmethodieken die je helpen af te stemmen op ieder individueel kind. Differentiëren is het sleutelwoord. Elk kind is talentvol, daar spelen we bewust op in. Om het beste uit elk kind te halen, denken en werken we bij PCBO inclusief. Inclusief met ambitie: we hebben hoge verwachtingen van alle kinderen.

Deze kwaliteit koppelen we aan de jaren 60 en 70, toen hokjesdenken en verzuiling stapsgewijs werden doorbroken.

Inclusief & ambitieus

Toen - Laag en hoog

Ook de eerste school van de Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs differentieerde al – al heette het eind 19e eeuw nog niet zo. De klassen waren groot (gemiddeld ruim 50 leerlingen) en bestonden uit twee afdelingen. Er kwamen namelijk twee keer per jaar nieuwe kinderen op school, in de eerste klas. Zo kreeg je een 'eerste klas hoog' en een 'eerste klas laag'. De kinderen scheelden een half jaar in leeftijd. Dat onderscheid tussen 'laag' en 'hoog' werd volgehouden als de kinderen overgingen naar de volgende klas. Als je bleef zitten, hoefde je maar een half jaar over te doen.

Om het beste uit elk kind te halen, denken en werken we bij PCBO inclusief. Inclusief met ambitie: we hebben hoge verwachtingen van *alle* kinderen

Nu - Ambitieus en inclusief

De keuze voor inclusief onderwijs is een onderwijsinhoudelijke keuze: we differentiëren ons onderwijs omdat we willen dat alle kinderen tot hun recht komen. Daarmee dagen we hen uit om het beste uit zichzelf te halen. We hebben hoge verwachtingen, zijn op een ambitieuze manier inclusief.

Passend onderwijs is een opdracht van de overheid, om zoveel mogelijk kinderen die voorheen om verschillende redenen naar het speciaal basisonderwijs gingen, een plek te geven op de basisschool. In de jaren 90 heette het 'Weer samen naar school'. Ook die kinderen willen we op deze ambitieus-inclusieve manier les geven.

Instructie op verschillende niveaus

Bij PCBO observeren we op welk niveau een kind zit en passen daarop ons lesaanbod aan. We erkennen dat er verschillen zijn. Globaal genomen geven we instructie in drie stappen: een verkorte instructie aan leerlingen die daarna zelf aan de slag kunnen, een (iets langere) basisinstructie aan de basisgroep, die, na samen oefenen, ook zelfstandig aan het werk gaat, en pre-teaching (uitleg vooraf) en een verlengde instructie aan leerlingen die herhaling en extra instructie nodig hebben; ook zij gaan uiteindelijk zelfstandig werken. Deze indeling ligt niet vast: per periode, per vak, per onderwerp beoordelen we welk soort instructie een kind nodig heeft.

Meergetalenteerd en hoogbegaafd

PCBO heeft een duidelijk omschreven aanbod voor meergetalenteerde en hoogbegaafde leerlingen. Juist zij moeten ervaren dat er veel te leren valt. Dat doen we door de leerlijnen voor deze kinderen in te korten. Naast het doorlopen van deze compacte leerlijnen is er dan tijd en ruimte om te verbreden, andere talen en specifieke projecten aan te bieden. Een specialist hoogbegaafdheid ondersteunt de teams op al onze scholen.

Bovenschoolse Plusklas

De Plusklas bij het Farelcollege is toegankelijk voor leerlingen uit groep 7 en 8 die nog meer uitdaging nodig hebben. Ook bieden we hun extra ondersteuning bij executieve functies. Dat zijn denkprocessen die nodig zijn om activiteiten te plannen en aan te sturen, dus om te leren.

Extra taalondersteuning

We willen dat kinderen na de basisschool naar het best passende voortgezet onderwijs gaan. Voor zevende- en achtstegroepers die vmbo-tl/havo aan zouden kunnen, maar dat niet halen doordat Nederlands nog een struikelblok is, hebben de Windroos, PWA Randenbroek en de Parkschool, samen met enkele scholen van andere Amersfoortse schoolbesturen, Taalentklassen ingericht. Daar werken deze leerlingen 2 uur per week intensief aan begrijpend lezen, aan de hand van artikelen uit de krant en jeugdboeken. En met effect: gemiddeld gaat 90% van de leerlingen vooruit. Ruim de helft van de leerlingen stijgt minimaal één (cito-) niveau voor begrijpend lezen. Ongeveer een kwart van hen stijgt een niveau voor woordenschat. Mede door de Taalentklas stromen deze leerlingen door naar een passend VO-niveau.

Bovenschoolse Prachtklas

Voor leerlingen in groep 8 die uitstromen naar het vmbo hebben we in samenwerking met vmbo Het Element de bovenschoolse Prachtklas opgericht. Daar kunnen leerlingen wat ze leren meteen praktisch toepassen. Dit versterkt hun zelfbeeld en werkhouding.

Basis- en speciaal basisonderwijs onder één dak

PCBO is het enige schoolbestuur in Amersfoort die regulier en speciaal basisonderwijs (voor kinderen die moeilijker leren) heeft gekoppeld. Parkschool en Koningin Wilhelminaschool delen een gebouw en vormen een hechte onderwijsgemeenschap. Kinderen kennen elkaar, spelen en sporten samen, werken regelmatig samen.
De teams werken ook intensief samen om goed en betekenisvol onderwijs te bieden aan een brede doelgroep. Kinderen met verschillende mogelijkheden gaan zo elke dag samen naar school.

Inclusief & ambitieus

Moet je horen, op **de Bolster** en **de Zonnewijzer** doen ze aan ‘compacten’

Marjon Doornekamp, ib’er op de Zonnewijzer:
‘Voor onze meergetalenteerde en hoogbegaafde leerlingen versnellen we de leerlijnen, door die te ‘compacten’. Dat gaat in twee stappen: bij stap 1 verminderen we het reguliere materiaal met 40%. In plaats van de stof uitgebreid te oefenen, onderhouden de leerlingen die alleen. Daarnaast krijgen ze verrijkings- en verdiepingsstof. Als dat nog niet voldoende is, schalen we op naar stap 2: het reguliere werk wordt verkort met 60% en daarnaast gaan leerlingen meer projectmatig aan de slag met leerdoelen van een hoger niveau, bijvoorbeeld een technische opdracht of een onderzoek op internet. Of ze gaan een vreemde taal leren. Altijd iets waar ze hun tanden in moeten zetten.

Stap 1 doen deze leerlingen binnen hun groep, zodat ze zich daarvan deel blijven voelen. Stap 2 doen ze deels in, deels buiten de klas. Ze moeten vooral leren wát leren is en hoe ze dat aanpakken. Verder leren ze om te gaan met teleurstelling. Zo was er een groepje dat met Spaans begon. Bij een spellingtoets hadden ze allemaal een onvoldoende. Toen ervoeren ze – eindelijk – dat ze ergens voor hadden moeten leren, net als hun klasgenoten altijd moeten. Dat ze aan de bak hadden gemoeten. Het gaat óók om een goede werkhouding. En ze moeten hun tanden ook ergens in dúrven zetten. Dat vraagt iets van ze. Bij stap 2 hebben we hogere verwachtingen.’

Moet je horen, op **de Berkenschool** werken ze met Groepsdynamisch onderwijs

Directeur Eefje Oosterhof:
*‘Op **De Berkenschool** is drie jaar geleden gestart met Groepsdynamisch onderwijs. We hebben er een aantal aspecten van overgenomen. Het heeft een heel goede uitwerking op de werkhouding van de kinderen en op de rust in de school. Ik zie het dagelijks op school: er heerst een rúst om 8.15 uur!*

De kinderen werken in groepjes die willekeurig worden samengesteld en elke twee weken wisselen. Bij vragen helpen ze elkaar. Zo leren ze dat ze met elkaar verantwoordelijk zijn en zorgen ze ervoor dat ze het samen goed hebben. Daarbij leren we ze ook conflicten onderling op te lossen. Een volwassene is zo nodig gespreksleider, maar nooit scheidsrechter. Dat voorkomt onrust in de klas, want als een ruzie doorsuddert, kun je niet werken.

De leerkracht begroet de kinderen ‘s morgens met een hand, peilt dan even of er gedoetjes zijn, maar de regel is: als je binnenkomt, ga je werken. Dat leren de kinderen al vanaf groep 1, ook daar gaan ze eerst naar hun eigen plekje. Pas na het eerste werkblok openen we de dag. Groepsdynamisch onderwijs past bij inclusief onderwijs in de zin dat je zegt: sámen zijn wij deze groep, maakt niet uit hoe je eruit ziet of op welk niveau je zit. We helpen elkaar.’

Kijk, de kinderen van de Parkschool en KWS zijn samen één.

Iedereen heeft talent

Twijfel maar niet, je gaat ‘t wel ontdekken
Want we kunnen allemaal iets cools
Het maakt niet uit wat je doet
Als je maar jezelf kan zijn
Iedereen heeft talent

(Kinderen voor kinderen 39, 2018, ‘Iedereen heeft talent’)

Richting toekomst!

Alle scholen focussen nog meer op ‘zicht op ontwikkeling’, het afstemmen van het onderwijs op de mogelijkheden van elk kind. Juist kinderen in de ‘middengroep’ hebben we hiermee in beeld en dagen we uit. Ook intensiveren we onze samenwerking met het Farel College (Plusklas), en met Samenwerkingsverband De Eem (extra zorg), zodat al onze kinderen de uitdaging, dan wel de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben om het beste uit zichzelf te halen en zo tot hun recht te komen.

De scholen van PCBO Amersfoort

In het hart van dit magazine hebben we onze 150-jarige geschiedenis in beeld gebracht met jaartallen en fotootjes. Je leest er wanneer welke scholen werden geopend en wanneer scholen stopten of samengingen. Ook vind je er wanneer andere scholen zich bij ons aansloten en scholen voor voortgezet onderwijs zelfstandig verder gingen.
De golvende lijnen hebben de kleuren van de logo's van onze dertien scholen.

Deze logo's zijn vanaf 2003 ontworpen door ontwerpers die nog steeds voor ons werken en ook dit jubileummagazine hebben vormgegeven. Alle schoollogo's hebben als basis een cirkel. Ze zijn zo simpel en concreet mogelijk. Een kind van 4 dat voor het eerst naar school komt, herkent het en groeit ermee op. De cirkels komen terug in het logo van de stichting.

Voor en na de tijdlijn hebben we die logo's gecombineerd met logo's die de scholen – of hun voorlopers – vroeger hadden.

1928

p.c. - basisschool
de bolster

'Respect, eigenaarschap, samenwerken'

Oude logo van
de Dimidio Monte

1922

p.c. - basisschool
't Anker

'Ruimte voor leren'

Oude logo van
de Nieuwe School

Oude logo van
de Sjaloomschool

p.c. - basisschool
Prins Willem Alexander
locatie Beekenstein

'Waar we alle kinderen tot bloei laten komen'

1903

Oude logo van de
Prins Willem Alexander

1965

p.c. - basisschool
de windroos

'Betrokken, optimistisch en betrouwbaar'

Oude logo van
de Schuilenburgschool

Oude logo van
de Schakel

Oude logo van
de Sweelinckschool

p.c. - basisschool
Prins Willem Alexander
locatie Randenbroek

'Passie, waardering en aandacht voor een gouden toekomst!'

1959

1966

p.c. - basisschool
de berkenschool

'Leren doe je samen!'

Chr. school voor speciaal basisonderwijs
Koningin Wilhelmina

'De school waar je samen leert en groeit!'

1957

Oprichting Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs (CNS) te Amersfoort

1868

Opening School met de Bijbel (Kortegracht) met 110 leerlingen

1869

1e Gabrie Mehenschool aan Grote Haag (tot 1970)

1907

Volg de tijdlijn van 150 jaar PCBO Amersfoort

1883

Uitbreiding met Bewaarschool (voor kleuters)

1903

Verhuizing naar F. van Blankenheymstraat

Met onze 7 kwaliteiten gaan we geïnspireerd de toekomst in!

- Divers & Rijkgeschakeerd
- Gelijkwaardig
- Open
- Inclusief & ambitieus
- Verantwoordelijk
- Vernieuwend
- Verbindend

Fusie
Wingerd en Wegwijzer > Parkschool

2018

Wat nog voor ons ligt...

2019-2020

PCBO Amersfoort heeft ruim 3.500 leerlingen

De school aan de Van Blankenheymstraat wordt gesplitst in:
- Mulo aan de Leusderweg
- School Johannes van Dieststraat (voormalige bovenschool FvBstr)
- School Van Blankenheymstraat (voormalige benedenschool FvBstr)

1922

Opening School Miereveldstraat

1921

Opening School Anemoonstraat (latere Rozenstraat)

1922

Opening School Van Assenraadstraat

1927

1928

Opening School Van Effenlaan

1930

Opening school Lingestraat (tot 1972)

1930

Opening school voor Voortgezet Lager Onderwijs aan Woestijgerweg

Tijdelijke klassen in het voormalige Gereformeerde weeshuis aan de Hogeweg

1949

Opening Finse noodschool Dollardstraat (tot 1962)

1949

1941

CNS heeft 2.000 leerlingen

School Van Effenlaan > Dimidio Monte

Naamsveranderingen CNS-scholen o.a.:
- Sweelinckschool (v/h School Weberstraat)
- Ichthusschool (v/h Finse noodschool K. Onnesstraat) (halverwege jaren 80: het Baken) (tot 1987)
- Dimidio Monte (v/h school Van Effenlaan)
- Morgensterschool (v/h School Van Assenraadstraat; tot 1979)
- Petraschool (v/h School Rozenstraat)
- Sjaloomschool (v/h School Miereveldstraat; tot 1989)
- PWA-school (v/h School Blankenheymstraat)

jaren 60

1956

Opening De Nieuwe School (Dollardstraat)
Opening Rehobothschool (Columbusweg)

jaren 50

Vanaf 1953 bouw Prinses Wilhelminaschool voor Christelijk Buitengewoon Lager Onderwijs (Fahrenheit/Stevinstraat)

1958

2e Gabrie Mehenschool aan Ringweg/Kruisweg

1965

Opening De Schakel (Wiekslag)

1966

Bouw en naamgeving van Berkenschool (VPCO Hooglandl), omdat bestaande PC-school te klein werd

1968

Opening Schuilenburgschool (Verdistraat)
Opening De Wegwijzer (Koning Karelpad)

1971

Overdracht 2e Gabrie Mehenschool (Ringweg Kruiskamp) aan CNS

Sweelinckschool > Prelude

Wet op het basisonderwijs: 13 PC kleuterscholen en 12 PC basisscholen worden samengevoegd.
Nieuwe namen:
- De Nieuwe School > 't Anker
- Sweelinckschool > Prelude
- Petraschool > De Rank
- Dimidio Monte > De Bolster
- Schakel > Windroos

1981

Opening De Kandelaar (Fürglerplein)

1977

1979

Oprichting Stichting Gabrie-Mehen

1975

Vereniging krijgt nieuwe naam: Vereniging voor Protestants-Christelijk Onderwijs te Amersfoort

Fusie van Schuilenburgschool en Prelude (Weberstraat)

1984

1983

Opening De Wingerd (Raadhoven)

Vereniging voor PCO te Amersfoort > Vereniging PCBO voor Amersfoort e.o.

1985

De scholen van het PCVO worden overgedragen:
- MAVO Leusderweg > Corderius
- MAVO De Koppel > Farel
- LEAO Zangvogelweg > huishoud- en technische school Industriekwartier
- MEAO Paladijneweg > middelbare huishoudschool Matthijs Vermeulenstraat (nu MBO Amersfoort)

1985

ca.1986

De Berkenschool wordt onderdeel van Vereniging PCBO Amersfoort

Opening De Zonnewijzer (Trombonestraat)

1988

1990

Opening Gabrie Mehenschool in Kattenbroek
Sluiting 2e Gabrie Mehenschool (Ringweg Kruiskamp)

PWA Randenbroek

Windroos

't Anker

Fusies van PC basisscholen:
- 1994 Prelude en de Prins Willem Alexanderschool > (resp.) PWA Randenbroek & PWA Beekenstein
- 1994 De Kandelaar en De Windroos
- 1992 De Rank en 't Anker

jaren 90

Opening De Wonderboom

1995

Overdracht KWS van Vereniging voor Christelijk Speciaal Onderwijs aan PCBO

2000

2002

Vereniging PCBO > Stichting PCBO

2002

Opening De Vuurvogel

2008

Opening Kon-Tiki

PCO
AMERSFOORT

pcbo
Protestants Christelijk
Basisonderwijs Amersfoort

1985

Oude logo van
Chr. Nat. Scholengemeenschap
voor LEAO en LAVO

PCBO

Oude logo van
de Wegwijzer

2018

p.c. - basisschool
de parkschool

'Samen, buiten, bewegen'

2002

p.c. - basisschool
devuurvogel

'Neem de ruimte,
laat je zien.'

p.c. - basisschool
de zonnewijzer

'Vrolijk, vrijmoedig,
verbindend'

1988

2008

p.c. - basisschool
Kon-Tiki

'Een wereld aan mogelijkheden'

Oude logo van
de Gabrie Mehenschool

p.c. - basisschool
Gabrie Mehenschool

Weet wat je wilt, doe wat je kunt,
we gaan er samen voor!

1990

p.c. - basisschool
de wonderboom

'Wat je aandacht geeft, groeit!'

1995

In 1969 – de voorloper van PCBO Amersfoort bestond 100 jaar! – zette voor het eerst een mens voet op de maan. Jaren na deze Amerikaan maakten ook twee Nederlanders ruimtereizen, Wubbo Ockels in de jaren 80 en André Kuipers in 2004 en 2011. Toen ze de aarde vanuit de ruimte zagen, beseften ze hoe kwetsbaar die is. Terug op aarde zetten zij zich in voor het milieu en het klimaat. Ockels als hoogleraar duurzame technologie en Kuipers als ambassadeur voor duurzaamheid:
'Wanneer kinderen ervaren hoe prachtig en bijzonder onze planeet is, maar ook hoe kwetsbaar, zullen ze zuiniger met haar omgaan.'

De techniek van nu maakt het mogelijk om vanuit de ruimte niet allen in te zoomen op de aarde maar zelfs op onze wijk en straat. Wij vinden dat we verantwoordelijk zijn voor onze natuurlijke omgeving en willen kinderen daar bewust van maken. Dat geldt net zo voor onze sociale omgeving. Bewust en verantwoordelijk omgaan met de natuur die ons omringt en met het netwerk waarin we met elkaar leven is een belangrijke waarde.

Toen - Nimmerdor

In 1919 bestond de Vereeniging voor Christelijk-Nationaal Schoolonderwijs 50 jaar. 'De onderwijzers en onderwijzeressen organiseerden een groot kinderfeest in het bos van de buitenplaats Nimmerdor. Het stille bos dat slechts het geluid van de wind in de boomtoppen kende en 't gekwinkeleer van vogels in 't gebladerte, hoorde nu gezang, gelach en geschater uit honderden kinderkelen.' Zo blikt een jubileumboekje uit 1949 terug op die tijd, nu honderd jaar geleden. De schrijver vond het symbolisch: 'nimmer dor' betekent altijd fris en groen, net als de jeugd op de scholen.

Nu - doe maar duurzaam

Die aandacht voor de natuurlijke én de sociale omgeving komt bij elkaar in De Zonneparel, het ABC-gebouw in Liendert waarin onze Windroos 'woont' – samen met een openbare basisschool, een BSO en een peuterschool. Belangrijk voor het leven in de buurt is dat er ook een sportzaal en een ruimte voor ontmoeting in het gebouw zitten, waar bijvoorbeeld een veelkleurige groep buurtbewoners bij elkaar komt. De Zonneparel is 100% energieneutraal en won daarvoor in 2014 de 'Gouden Kikker Award' voor het Duurzaamste gebouw van Nederland.

Een ander mooi voorbeeld voor 'dubbele zorg' voor de omgeving zijn de zonnepanelen op 't Anker. In de zomer van 2016 werden er 100 op het dak van de school geplaatst, in samenwerking met de buurt: ouders en buurtbewoners in het Soesterkwartier richtten hiervoor de coöperatie Zon@school op. De elektriciteitsmeter hangt bij de ingang van de school. Zo zien kinderen dat het heel gewoon is om je eigen energie op te wekken.

En dan zij er nog de moestuin bij 't Anker, de 'vergroende' pleinen bij de Vuurvogel, PWA Randenbroek en de Zonnewijzer, en de ontdektuin bij de Gabrie Mehenschool. Daar blijven de kinderen na school spelen, en treffen ouders elkaar voor een praatje. Een keer in de maand helpen ouders ook mee met het groenonderhoud.

Moet je horen, de Parkschool en **de Wonderboom** scheiden hun afval

De Parkschool en De Wonderboom starten een afvalproject, samen met het Centrum voor Natuur- en Milieu-Educatie.

Directeur Dillian Hos: *'We gaan pmd apart inzamelen, dus plastic verpakkingen, blikjes en drankpakjes. In Nieuwland wordt al 'omgekeerd ingezameld', dat wil zeggen dat herbruikbaar afval (papier, pmd en gft) huis aan huis wordt opgehaald, terwijl je restafval zelf naar een verzamelcontainer moet brengen. Zo wordt afval scheiden beloond. In Schothorst, waar onze school staat, wordt dat nu ook ingevoerd. We sluiten graag aan bij hoe het bij de kinderen thuis gaat. Zo worden kinderen verantwoordelijke wereldburgers. En trouwens, als je in plaats van een pakje drinken een dopper met water mee naar school neemt, ben je nog duurzamer bezig!'*

Richting toekomst!

In Amersfoort worden de komende jaren veel schoolgebouwen vernieuwd. PCBO doet dit samen met andere schoolbesturen. Bestaande gebouwen worden duurzaam en energiezuinig gemaakt, door toepassing van moderne technologieën. We zullen, in die vernieuwingsperiode, nauw met andere scholen samenwerken, om de beschikbare ruimte zo efficiënt mogelijk te gebruiken. Zo beperken we het gebruik van tijdelijke noodlokalen tot een minimum.

Kijk, de Wonderboom heeft een groen dak! De vetplantjes (ze heten sedum) houden regenwater vast, en zo'n groen dak isoleert ook nog eens heel goed.

Samenwerken aan duurzaamheid, het mes snijdt aan twee kanten!

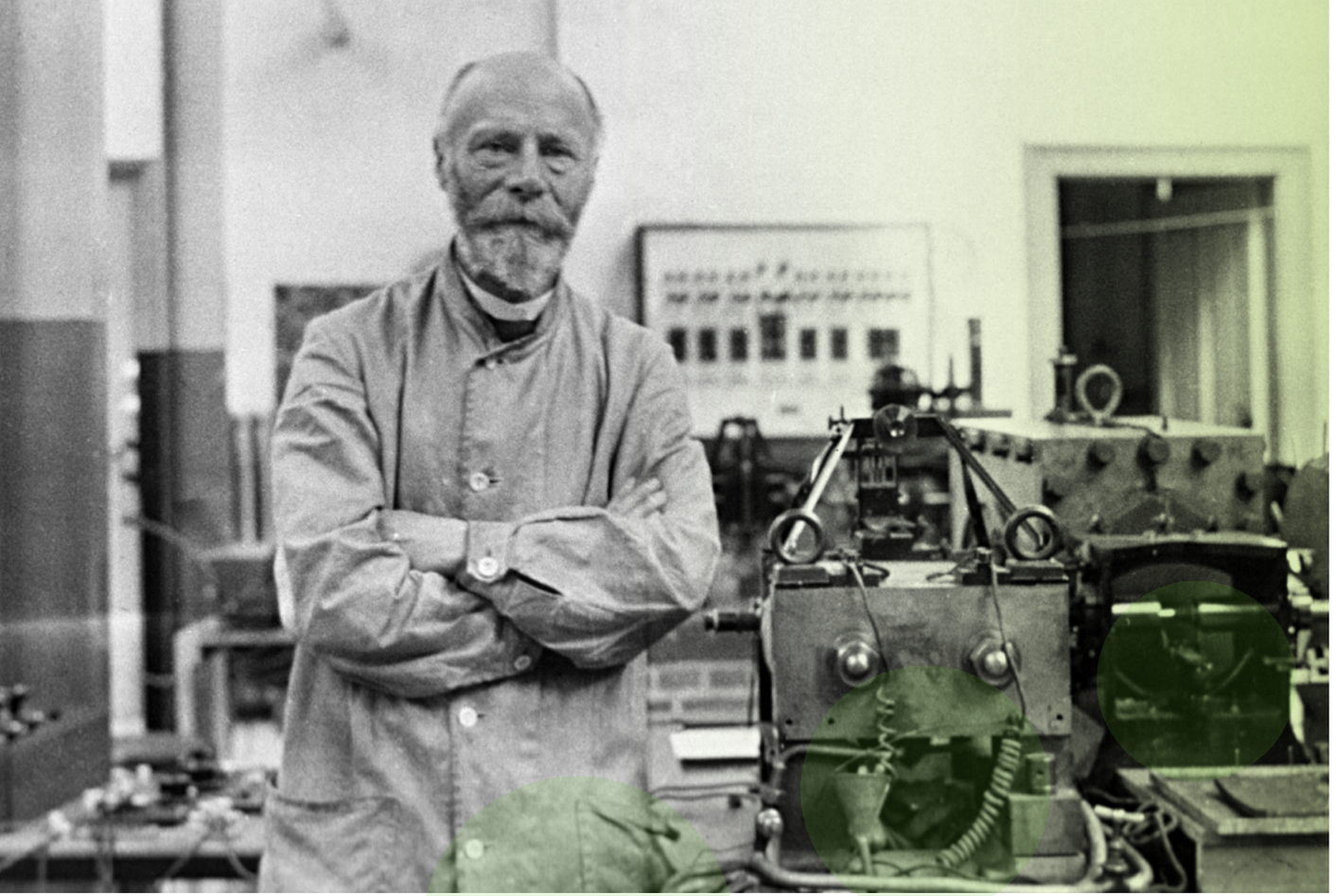

Willem Einthoven in zijn laboratorium in de jaren 20
(Foto: Alamy.com)

In 1924 – In 1924 kreeg een Nederlander de Nobelprijs voor geneeskunde: Willem Einthoven. Hij kreeg de prijs omdat hij in 1903 de electrocardiograaf bouwde, een apparaat waarmee hij elektrische stroompjes in het hart kon meten en ze op papier kon weergeven in een ECG. Met het apparaat deed hij verder onderzoek naar hartafwijkingen. Cardiologen van nu werken nog steeds met zijn uitvindingen.

Goed onderwijs ligt PCBO Amersfoort na aan het hart. We vinden het belangrijk dat we elk kind kunnen bieden wat het beste bij hem of haar past. Daarom volgen we onderwijskundige ontwikkelingen op de voet. We houden de vinger aan de pols en beoordelen nieuwe ontwikkelingen kritisch op hun bruikbaarheid. We springen niet in op elke hype, maar doen ons voordeel met nieuwe inzichten – om onderwijs van hoge kwaliteit te kunnen blijven geven.

Vernieuwend

We beoordelen nieuwe ontwikkelingen kritisch op hun bruikbaarheid, om onderwijs van hoge kwaliteit te kunnen blijven geven, afgestemd op de kinderen en hun omgeving

Toen - De bandrecorder

In 1963 schreef het hoofd van de school aan de Van Blankenheymstraat in *Contact*, het blad voor alle scholen van de Vereniging voor Christelijk Nationaal Onderwijs in Amersfoort, over ‘een zeer nuttig hulpmiddel’, de bandrecorder.
‘Laat de leerkracht dit mooie apparaat maar eens aanzetten, terwijl hij lesgeeft. Straks wordt zijn leestoon, uitspraak, articulatie en de inhoud van het gesprokene onfeilbaar weergegeven (...) en meestal zal hij zichzelf tegenvallen. En dat is niet erg. Immers, zelfkritiek is nuttig. De bandrecorder zal corrigerend werken.’
Het schoolhoofd wilde de bandrecorder ook bij leeslessen gebruiken. Hij was nogal kritisch:
‘Het kind hoort nu zelf hoe slecht het leest.
Vaak eentonig, niet lettend op de interpunctie.
Wanneer de leerlingen zichzelf “mooi” horen lezen, zal dit zeker voldoening en vreugde geven.’
Hij eindigde gelukkig enthousiast: op een ouderavond had een onderwijzeres in de klas gemaakte dia’s en geluidsopnames laten zien en horen.
Zo kregen ouders dankzij ‘de nieuwste technische snufjes’ een ‘prachtige kijk op het onderwijs’.

Nu - Nieuw gereedschap en nieuwe ideeën

Leren gaat het beste wanneer je steeds feedback krijgt op je werk – via een bandopname of van je beeldscherm. ICT helpt ons om ons onderwijs op de behoefte van elke leerling af te stemmen, het voor hen te personaliseren.
Stichtingsbreed hebben we een netwerk opgezet. Daarin zitten leerkrachten die als i-coaches hun collega's ondersteunen bij het steeds beter inzetten van ICT (hard- en software) in hun groepen. Met goed gereedschap en de juiste vaardigheden kom je verder!

We zijn er trots op dat steeds meer scholen werken aan en met een eigen onderwijsconcept: Kon-Tiki ontwikkelt Ondernemend Leren en haalt daarmee inmiddels hoge onderwijsopbrengsten, 't Anker voert Unitonderwijs in waarmee leerlingen een passender aanbod krijgen, PWA Beekenstein heeft zelf het Eureka-concept ontwikkeld en de Parkschool het Samen Buiten Bewegend Leren. Het zijn allemaal concepten die maatwerk voor elke leerling bieden en talentontwikkeling en samenwerking stimuleren.

Moet je horen, op **De Wonderboom** werken ze met Snappet

'In 2017 zijn we onze methodes gaan combineren met Snappet. Op een eigen *device* en binnen een *digitale leeromgeving* oefenen leerlingen rekenen en spelling. Het programma geeft ze direct feedback en schakelt door naar verdiepende oefeningen. Via een dashboard zie ik wie er hulp of extra uitdaging nodig heeft. Zo houd ik zicht op elke leerling.
Dat helpt me weer bij het afstemmen van mijn lessen op hun niveaus. Ik merk nu dat kinderen steeds meer eigen verantwoordelijkheid nemen. Er is niets zo fijn als zien dat je iets goed doet. Dat daagt uit tot verder leren.'

Moet je horen, op **'t Anker** werken ze in units

Binnen de school zijn kleine teams van leerkrachten verantwoordelijk voor zo'n 60-80 leerlingen in twee leerjaren.

Directeur Noreen de Croock: *'We werken met heterogene basisgroepen: in één unit zitten twee à drie basisgroepen van twee leerjaren (1/2, 3/4, 5/6 en 7/8). Het Soesterkwartier is een wijk met een grote diversiteit. Op school, in de basisgroepen zie je die verschillen terug. Klassikale instructie werkt dan niet, je hebt wel zes of zeven niveaus nodig. In de Unit verdelen we de instructie over meerdere leerkrachten en onderwijs-assistenten, die daarbij op hun subgroep afstemmen.*

*Ons motto is "Ruimte voor leren". Die ruimte moet je concreet terugzien en ervaren.
In de zomer is daarom de school verbouwd. Alle ruimtes in de school zijn voor de kinderen: de klassen, de gang en de hal, overal hebben we werkplekken ingericht. Je kunt er alleen in een huisje gaan zitten, of samenwerken aan een tafel of zittend op de bank. Kinderen kiezen, als ze na de instructie van de leerkracht hun leerstof gaan verwerken, de werkplek die bij ze past. De leerkrachten stimuleren hen daarin.*

We beginnen klein in groep 1 en uiteindelijk laten we kinderen in 7/8 zelf beslissen welke instructie ze nodig hebben. We laten kinderen ervaren wat hun keuzes betekenen. De leraar wordt zo meer en meer begeleider-coach.'

Vernieuwend

Kijk, op **PWA Beekenstein** hebben ze Eureka uitgevonden

'Om kinderen voor te bereiden op hun toekomst als wereldburger maken we gebruik van hun natuurlijke nieuwsgierigheid en hun behoefte zich te ontwikkelen. We stimuleren kinderen om hun eigen talent te ontdekken en te gebruiken, trots te zijn op wat ze bereiken en daar blij mee te zijn.'

Het Eureka-concept – van de uitroep Eureka! Hé, ik snap het! – rust op 5 pijlers:
Verankeren: De basisvaardigheden rekenen, lezen, schrijven en spellen zijn een anker voor al het andere leren.
Omarmen: Vanuit naastenliefde, gelijkheid en rechtvaardigheid zorgen we voor een veilig leerklimaat.
Verwonderen: Kinderlijke nieuwsgierigheid is de motor achter zelf op onderzoek uitgaan.
Onderzoeken: Als je zelf op onderzoek uitgaat, leer je zoveel meer.
Vieren: We vieren ons samen leren, en elk succes, dat geeft ons zelfvertrouwen.

Hiermee bieden we inspirerend onderwijs van een hoog niveau.

Richting toekomst!

Met hulp van onze i-coaches werken we er elke dag opnieuw aan dat alle leerlingen en medewerkers van PCBO Amersfoort digitaal geletterd en mediawijs worden én blijven. Dit schooljaar ontwikkelen we hier twee leerlijnen voor die we door ons onderwijs heen vlechten. We voeren dit op alle scholen stapsgewijs in.
Verder streven we ernaar dat elke school van PCBO Amersfoort een helder en aansprekend onderwijsconcept heeft, dat past bij de kinderen en bij de wijk waar de school staat. Duidelijke en onderscheiden onderwijsconcepten, zodat ouders bewust kunnen kiezen voor de school die hen aanspreekt. Op elke school, binnen elk concept koesteren we hoge ambities en streven we naar hoge kwaliteit.

Steeds verbinden we het nu met het verleden én met de toekomst, in de tijdlijn in het hart van dit magazine én bij elke kwaliteit. In het nu zijn ook allerlei verbindingen te ontdekken, tussen:

- School en gezin van de kinderen, want ouders en verzorgers zijn altijd betrokken, helpen vaak op verschillende manieren mee op onze scholen, hebben invloed en worden zeer gewaardeerd.
- School en omgeving, want in de wijken werken we samen met kinderopvang, sport en welzijn, in de Amersfoortse Brede Combinaties.
- Onze stichting en de andere scholen en stichtingen voor basis- en voortgezet onderwijs. In 2020 staat deze verbinding extra in de schijnwerpers: Amersfoort is dan Nationale Onderwijsstad.

En tot slot is er altijd de verbinding tussen de PCBO-scholen onderling. We werken aan onderwijsverbetering, leren van elkaar en vieren met elkaar.

Al die verbindingen doen denken aan de Europese vlag met de sterren. Nog mooier: aan het Europese volkslied, dat zingt dat alle mensen broers worden – en zussen alstublieft.

We willen verbinden en insluiten, dat verrijkt kinderen en volwassenen. We geloven in de kracht van ‘Wij Amersfoort’.

Verbindend

Toen - Contact

In oktober 1961 verscheen een nieuw nummer van *Contact*, het blad van het Christelijk Nationaal Onderwijs te Amersfoort. Boven het voorwoord stond ‘Een nieuw begin’. Tot dan toe hadden de verschillende schoolhoofden het blad volgeschreven. Nu ging ook ‘het bestuur der vereniging’, dat bestond uit betrokken ouders, ‘meezorgen’. Hun idee was dat het blad daardoor ‘in het geheel van de vereniging een breder plaats’ kreeg en zo ‘de onderlinge band’ zou versterken. ‘Immers, achter de school waarop uw kinderen gaan en achter de verschillende andere scholen staat een vereniging, de vereniging van christelijk nationaal onderwijs te Amersfoort.’

Nu - Een verbindend jubileum

Op het eerste gezicht lijkt het jubileum van je eigen school een leuker feestje dan het jubileum van de stichting waar je school bij hoort. Dit magazine laat zien hoeveel verbanden er zijn, tussen vroeger en nu, tussen scholen en wijken en tussen scholen en mensen onderling. Dat alles is het vieren waard. Vanuit onze overtuiging willen we verbinden en insluiten. We geloven in de kracht van 'Wij Amersfoort', van kinderen en volwassenen die samen verder komen dan alleen.

Wij willen van betekenis zijn, voor onze omgeving en voor elkaar. Binnen PCBO hebben we steun aan elkaar en inspireren we elkaar, in netwerken, intervisiegroepen en beleidsteams, op overlegmomenten en studiedagen. We leren en ontwikkelen binnen en buiten die vaste structuren. Medewerkers weten elkaar steeds op inhoud, op passie voor het vak te vinden.
Die verbinding zien en voelen we ook met al die betrokken ouders in en om de school.
We werken van harte en volop samen met andere scholen, binnen Amersfoortse Brede Combinaties, in het samenwerkingsverband de Eem, met de Marnix Academie en de mbo's die onderwijsassistenten opleiden en met de gemeente. Dat is deel van onze maatschappelijke opdracht: primair is die kinderen goed en betekenisvol onderwijs geven, maar even belangrijk: van waarde zijn voor je omgeving.

Moet je horen, op **De Windroos** en op **PWA Randenbroek** werkt talentontwikkeling door in de wijk

De Windroos en PWA Randenbroek zijn allebei onderdeel van een ABC. Daar wordt buiten schooltijd aan talentontwikkeling gedaan. Dankzij sportactiviteiten en natuurexcursies, creatieve middagen en workshops mediawijsheid ontwikkelen kinderen zich extra op sociaal-emotioneel gebied en vergroten ze spelenderwijs hun woordenschat. De activiteiten staan open voor alle kinderen, dus ook van andere scholen en van de kinderopvang. Daardoor bevorderen ze ook de sociale cohesie in de wijk.

Directeur Tonia Oskam: *'Kinderen gaan met een natuurcoach park Randenbroek of het waterwingebied in, en onderzoeken dan bijvoorbeeld hoe planten in de herfst zaad vormen. Dan denk ik: ze zijn weer een ervaring rijker én ze leren vanmiddag minstens tien nieuwe woorden.*

De Windroos is een vreedzame school in de wijk Liendert. We leren kinderen kleine conflicten onderling op te lossen, met hulp van kinderen uit groep 7 en 8 die hebben geleerd hoe ze daarbij mediator kunnen zijn. In de toekomst willen we dat uitbreiden naar de wijk: de vreedzame wijk.

Net zo hopen we dat de junior sportivaters, jongens en meisjes uit groep 7 en 8 die door Sportivate zijn opgeleid om te helpen bij hun sportactiviteiten, ook in de wijk hun verantwoordelijkheid nemen en daar sport en spel gaan helpen organiseren.

Binnen het gebouw van de PWA Randenbroek hebben we een ouderkamer, een ontmoetingsplaats waar ouders zelf activiteiten organiseren. Nu eens komt er iemand iets vertellen, bijvoorbeeld een pedagoog of een jeugdverpleegkundige, dan weer wordt er geknutseld. De ouders stimuleren elkaar om daar thuis mee verder te gaan.'

Moet je horen, kinderen van **PWA Beekenstein** gaan wekelijks op bezoek bij woonzorgcentrum Nijenstede

PWA Beekenstein wilde zich als school graag verbinden met haar omgeving. Toen directeur Nanja Veenstra hoorde dat het woonzorgcentrum waar de leerlingen met Kerst en Pasen altijd gingen zingen, graag wekelijkse ontmoetingen wilde organiseren, nam ze die uitnodiging dan ook graag aan.
Inmiddels gaan er elke vrijdagochtend leerlingen onder begeleiding van een of twee ouders naar de woongroep voor ouderen met dementie. Ze doen er spelletjes met de ouderen, ze knutselen iets, of ze maken gewoon een praatje. 'Het maakt eigenlijk niet zoveel uit wat je doet,' zegt Nanja Veenstra, 'de ontmoeting is al waardevol. De ouderen vinden het bezoek van de kinderen fantastisch en de kinderen leren iets dat ze in de klas niet leren.'
De bezoekjes worden georganiseerd door de leerlingen van groep 8. Zij hebben, toen de school met het project begon, eerst een gastles over dementie gekregen: wat is het? en hoe gedragen mensen met dementie zich? Daarna zijn ze op de woongroep geweest en hebben daar ervaren hoe het contact kan verlopen. Nanja Veenstra: 'Ouderen met dementie leven "puurder", ze kunnen zomaar van tafel opstaan als ze geen zin meer hebben in het spelletje dat je aan het doen bent, of ze schreeuwen dat het niet eerlijk gaat. Daar waren de kinderen wel verbaasd over.'
Nu zijn de leerlingen van groep 8 de ambassadeurs van het project: ze vertellen hun medeleerlingen over hun ervaringen en leggen uit wat ze met de ouderen kunnen gaan doen. Over het jaar verdeeld gaan alle kinderen uit de groepen 4 tot en met 8 een keer naar Nijenstede. De jongere kinderen gaan mee met het zingen met Kerst en Pasen.
Nanja Veenstra is blij met deze bijzondere samenwerking. 'Laatst had een van de begeleidende ouders voor alle kinderen een bloem meegenomen, uit de dahlia-pluktuin. Om aan "hun ouderen" te geven. Dat vond ik zo mooi.'

Verbindend

Richting toekomst!

We vieren ons jubileum met dit magazine, en met enkele feestelijke ontmoetingen in de loop van het schooljaar.

Samen met alle andere scholen en besturen zullen we de Onderwijsweek 2020 vorm en inhoud geven. De dag van de leraar op 5 oktober 2020 wordt zeker in onze stad gevierd. PCBO zal zich inspannen om vanuit deze aanleiding goed onderwijs voor alle kinderen (weer) duidelijk op de gemeentelijke agenda te krijgen.

De onderwijzers en onderwijzeressen van de Christelijke Lagere School ‘School met de Bijbel’ aan de Van Assenraadstraat

De school werd later wijkgebouw de Schakel, vervolgens buurthuis de Roef.

1929

Ondernemend leren op Kon-Tiki:
de leerkracht stimuleert leerlingen
om zelf initiatieven te nemen

2019

PCBO Amersfoort in één oogopslag

Wie wij zijn

In de Stichting voor Protestants Christelijk Basisonderwijs Amersfoort werken twaalf reguliere basisscholen en één school voor speciaal basisondewijs samen. Onze scholen staan verspreid over de verschillende wijken van Amersfoort. We bieden onderwijs aan ruim 3500 kinderen. De scholen werken samen op het gebied van onderwijs, personeelsbeleid en bedrijfsvoering. Vanuit de scholen zoeken we verbindingen met de wijk, met kinderopvang en met collega-scholen. Bijvoorbeeld binnen de Stichting ABC, die in Amersfoort vormgeeft aan de brede scholen, en in het Samenwerkingsverband De Eem. We bieden vanuit onze sociale christelijke identiteit perspectief aan kinderen en ouders met verschillende levensovertuigingen. Diversiteit vinden we waardevol, want verschillen verrijken en overeenkomsten verbinden ons. Als collega's en onderwijsprofessionals zoeken we de dialoog, zodat ontmoeting en verbinding tot stand komt.

Ons onderwijs

Elke school stemt zijn onderwijs af op de doelgroep in de eigen wijk.
De scholen streven hoge kwaliteit en goede opbrengsten na, zodat elk kind komt te beschikken over vaardigheden om actief en zelfstandig mens te zijn. (kwalificatie)
We dagen elk kind uit om zich veelzijdig en optimaal te ontwikkelen. (persoonsvorming)
We stimuleren kinderen om eigen verantwoordelijkheid te nemen en zelfstandig, kritisch en respectvol samen te leven. (socialisatie)
We dagen onszelf en onze collega's uit om ons te blijven ontwikkelen tot een hoge mate van professionaliteit. (cultuur en samenwerking)

Onze leerlingen

Onze leerlingen en ouders komen uit alle wijken van Amersfoort en vormen een afspiegeling van onze stad. In het schooljaar 2018-2019 kwamen er 3559 leerlingen naar onze scholen (per 1 oktober 2018). 23% van de basisschoolleerlingen in Amersfoort gaat naar een PCBO-school.

Onze mensen

In totaal werken er 366 mensen bij PCBO, met een gemiddelde werktijdfactor van 0,67 (per 31 december 2018). De v/m-verdeling is 89% vrouw en 11% man. Er werken relatief veel jongere mensen bij PCBO, ruim een derde is jonger dan 35 jaar.
'Na de prettige en persoonlijke benadering door de onderwijscoach in mijn sollicitatie word ik nu in mijn eerste jaar als leraar door haar en de ico verder gecoacht. Ik merk dat ik hierdoor meer bewust word van mijn eigen handelen in de les.'

Onze middelen

De jaarlijks inkomsten bestaan uit de rijksbijdrage per leerling, subsidies en overige baten, waaronder de bekostiging voor de basisondersteuning vanuit Samenwerkingsverband De Eem. PCBO heeft gedurende enkele jaren vanuit haar eigen vermogen aanvullend geïnvesteerd in het onderwijs. Het totaal van deze inkomsten bedroeg in 2018 € 20,5 miljoen. De uitgaven bedroegen € 21,3 miljoen. Van alle middelen werd 81% uitgegeven aan personeel, een forse investering in voldoende en goed personeel. Er is sprake van een financieel gezonde organisatie.

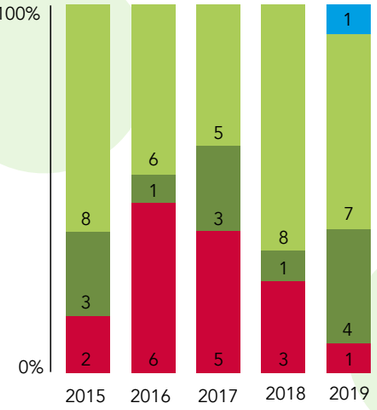

Resultaten eindtoets
- Onder de norm
- Op of boven de norm
- Boven landelijk gemiddelde
- Boven de bovengrens

Onze resultaten

De focus op kwaliteit in de periode 2017-2019 heeft geleid tot goede resultaten. De eindopbrengsten zijn conform onze doelen en verwachtingen.
De leerlingen behalen hiermee resultaten die passend zijn bij hun kwaliteiten en vermogens.

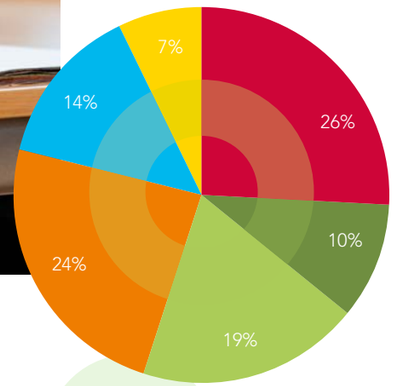

Uitstroom 2019
- vwo
- havo/vwo
- havo
- vmbo tl/gl
- vmbo kl
- vmbo bl

De uitstroom van PCBO is passend bij de goede eindresultaten. Deze ligt iets boven het landelijk gemiddelde.

Onze kwaliteit

Kwaliteitszorg en ambitie	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	
KA2 Kwaliteitscultuur		•	
KA2 Verantwoording en dialoog			

Inspectierapport: *'Het bestuur laat goed zien hoe het staat met de kwaliteit van zijn scholen, zowel naar buiten als intern.'*

ONDERWIJS

MENSEN

We beloven dat jij als collega bij onze organisatie tot je recht komt

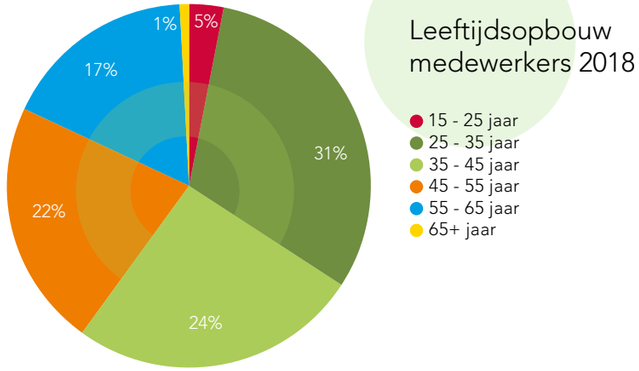

Leeftijdsopbouw medewerkers 2018

- 15 - 25 jaar
- 25 - 35 jaar
- 35 - 45 jaar
- 45 - 55 jaar
- 55 - 65 jaar
- 65+ jaar

Aantal leerlingen per school

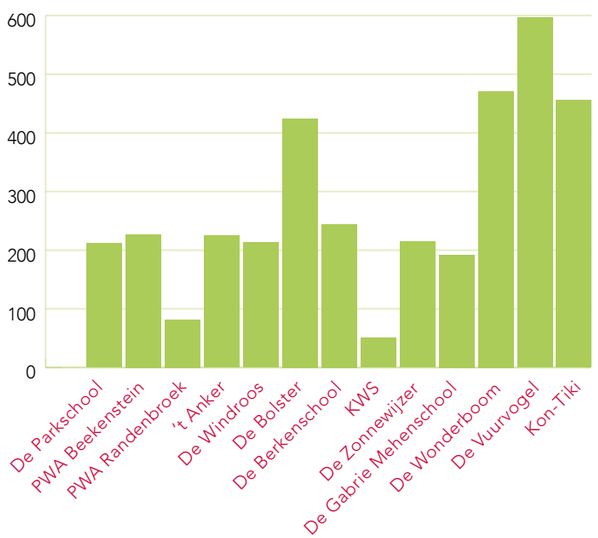

MIDDELEN

Om vaardigheden van kinderen te vergroten en verschillen tussen kinderen te erkennen en te benutten, maken we actief gebruik van moderne leermiddelen en ICT

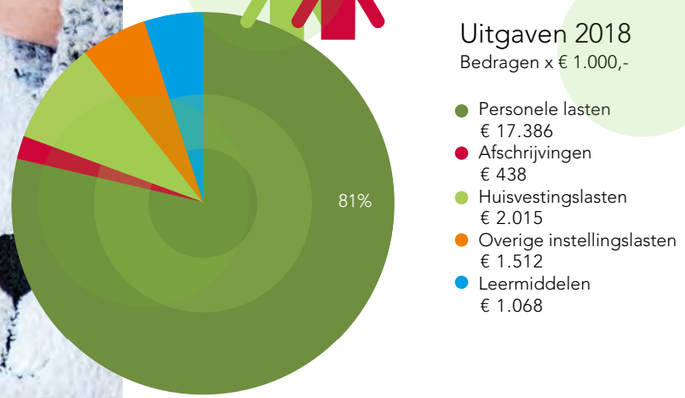

Uitgaven 2018

Bedragen x € 1.000,-

- Personele lasten € 17.386
- Afschrijvingen € 438
- Huisvestingslasten € 2.015
- Overige instellingslasten € 1.512
- Leermiddelen € 1.068

Colofon

Dit jubileummagazine is gemaakt ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van de Stichting Protestants Christelijk Basisonderwijs Amersfoort, in opdracht en onder verantwoordelijkheid van Erik van Lingen, College van Bestuur. Het auteursrecht op de tekst berust bij PCBO Amersfoort.

Samenstelling en tekst
Nelleke de Jong-van den Berg,
tekstbureau berg in de polder, Gouda

Research tijdlijn
Karin van Straten, bestuursbureau PCBO, Leusden
en Nelleke de Jong

Ontwerp
Karina Brouwer de Koning & Tiemen Harder,
Koning Harder - concept & ontwerp, Utrecht

Beeldverantwoording
Tenzij anders vermeld komen de foto's uit
de fotocollectie van het Archief Eemland,
de Beeldbank en het Archief van PCBO Amersfoort
en de privé- archieven van (oud-)medewerkers
van PCBO-scholen.

Uitgave
november 2019

Contact
PCBO Amersfoort
Burg. de Beaufortweg 16
3833 AG Leusden
T 033 - 464 80 65
stichting@pcboamersfoort.nl
www.pcboamersfoort.nl

7x
Inspiratie
uit 150 jaar

‘Eigentijds onderwijs bieden we vandaag, van hoge kwaliteit en gericht op brede vorming’